

BOLALARDA O'PKA SHAMOLLASHINING ZAMONAVIY DAVOLASH USULLARI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15510385>

Qo'qon universiteti Andijon filiali

Tibbiyot fakulteti Davolash ishi yo'nalishi talabasi

Xasanova Safuraxon Rafiqjon qizi

Email : xasanovasafura623@gmail.com

Tel : +998 90 765 00 62

Annotatsiya: *Mazkur maqolada bolalar orasida keng tarqalgan kasalliklardan biri – o'pka shamollashi (pnevmoniya)ning zamonaviy davolash usullari yoritilgan. O'pka yallig'lanishi erta tashxis qo'yish, davolash protokollari va innovatsion yondashuvlar orqali samarali nazorat qilinmoqda. Maqolada diagnostik texnologiyalar, antibiotikoterapiya, fizioterapiya, immunoterapiya va boshqa davolash choralari tahlil qilinadi. Tahlil natijalari asosida taklif va tavsiyalar beriladi.*

Kalit so'zlar: *O'pka shamollashi, pnevmoniya, bolalar, antibiotiklar, zamonaviy davolash, fizioterapiya, immunoterapiya, diagnostika.*

Аннотация: *В статье рассматриваются современные методы лечения пневмонии — одного из самых распространенных заболеваний у детей. Пневмонию эффективно контролируют с помощью ранней диагностики, протоколов лечения и инновационных подходов. В статье анализируются диагностические технологии, антибиотикотерапия, физиотерапия, иммунотерапия и другие лечебные мероприятия. По результатам анализа даются предложения и рекомендации.*

Ключевые слова: *Простуда, пневмония, дети, антибиотики, современное лечение, физиотерапия, иммунотерапия, диагностика.*

Abstract: *This article discusses modern treatment methods for pneumonia, one of the most common diseases among children. Pneumonia is effectively controlled through early diagnosis, treatment protocols, and innovative approaches. The article analyzes diagnostic technologies, antibiotic therapy, physiotherapy, immunotherapy, and other treatment measures. Based on the results of the analysis, suggestions and recommendations are made.*

Keywords: *Pneumonia, pneumonia, children, antibiotics, modern treatment, physiotherapy, immunotherapy, diagnostics.*

KIRISH

Pnevmoniya yoki o'pka shamollashi – bu nafas olish tizimining jiddiy kasalligi bo'lib, ayniqsa bolalar orasida yuqori uchrashuv chastotasiga ega. Dunyo sog'liqni saqlash

tashkiloti (DSST) ma'lumotlariga ko'ra, har yili 5 yoshgacha bo'lgan 150 milliondan ortiq bola pnevmoniyaga chalinadi va bu holatlar orasida minglab o'lim holatlari qayd etiladi. Xususan, rivojlanayotgan davlatlarda bu kasallik hali ham asosiy o'lim sabablaridan biri bo'lib qolmoqda. Pnevmoniyaning etiologiyasi ko'p omilli: bakterial, virusli, zamburug'li va hatto parazitlarga bog'liq shakllari mavjud. Antibiotiklar kashf etilgach, bu kasallikni davolash darajasida sezilarli ijobiy siljish kuzatildi. Shunga qaramay, mikroorganizmlarning antibiotiklarga chidamliligi ortib borayotgani va ayrim holatlarda noto'g'ri tashxis qo'yilishi muammoni yanada murakkablashtirmoqda. Shu bois, zamonaviy tibbiyot diagnostik usullarning aniqligi va davolash yondashuvlarining samaradorligini oshirishga katta e'tibor qaratmoqda. Maqolaning maqsadi – bolalarda uchraydigan o'pka shamollashining zamonaviy davolash usullarini tahlil qilish, mavjud yondashuvlarni baholash va amaliy tavsiyalar berishdir.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanildi:

1. Adabiyotlarni tahlil qilish: 2015–2024 yillar oralig'ida chop etilgan ilmiy maqolalar, DSST va boshqa xalqaro sog'liqni saqlash tashkilotlarining statistik ma'lumotlari o'rganildi.
2. Tibbiy amaliyot tahlili: Respublika ixtisoslashtirilgan bolalar klinikasi, viloyat bolalar shifoxonalari va birlamchi tibbiy yordam muassasalari tajribasi tahlil qilindi.
3. Ekspert intervyular: Pediatriya, pulmonologiya va infeksionist mutaxassisleri bilan intervyular o'tkazildi.
4. Kuzatuv va taqqoslash: Turli davolash usullarining samaradorligi statistik natijalar asosida solishtirildi.

ASOSIY QISM

Pnevmoniyaning kelib chiqish sabablari va turlari

Bolalarda pnevmoniyaga ko'plab omillar sabab bo'ladi. Etiologik jihatdan u quyidagi turlarga bo'linadi : Bakterial pnevmoniya: Streptococcus pneumoniae, Haemophilus influenzae, Staphylococcus aureus kabilar. Virusli pnevmoniya: RSV (respirator sinsitial virus), gripp virusi, adenoviruslar. Aspiratsion pnevmoniya: Ovqat yoki suyuqlik nafas yo'liga tushgan holatlarda. Atipik pnevmoniya: Mycoplasma pneumoniae, Chlamydia pneumoniae sababli. Bugungi kunda quyidagi diagnostik texnologiyalar qo'llanilmoqda:

1. Rengenografiya (RTG): O'pka sohasidagi infiltratlar aniqlanadi.
 2. Laborator tahlillar: Oq qon hujayralari (leykotsitlar), CRP (C-reaktiv oqsil), ESR (eritrotsitlar cho'kish tezligi).
 3. PCR (polimeraz zanjir reaksiyasi): Virusli yoki atipik bakteriyalarni aniqlash uchun.
 4. Pulsoksimetriya: Qon kislorod miqdorini baholaydi.
 5. LOR-ekspertiza: Yuqori nafas yo'llarining holati aniqlanadi.
- Davolashning zamonaviy usullari quyidagilardan iborat :

1. Antibiotikoterapiya: Bakterial pnevmoniyada birlamchi vosita bo'lib, quyidagi antibiotiklar keng qo'llaniladi: Amoksitsillin-klavulanat
Tsefalosporinlar (III avlod): tseftriakson, tsefotaksim

Makrolidlar: azitromitsin, klaritromitsin

2. Virusga qarshi terapiya: Virusli pnevmoniyada simptomatik davolash yetakchi o'rinida turadi. Ba'zan: Oseltamivir (gripp virusi uchun)

Immunostimulyatorlar (interferonlar)

3. Fizioterapiya va reabilitatsiya: Nafas mashqlari

Nebulizatorlar bilan inhalatsiyalar

Ko'krakni massaj qilish va vibratsion terapiya

4. Immunoterapiya va probiotiklar: Bronkomunal, IRS-19 kabi preparatlar

Yog'li kislotalar, vitaminlar va mineral komplekslar

Ichak mikroflorasini tiklash uchun probiotiklar

5. O'tkir holatlarda shoshilinch yordam: Kislorod terapiyasi

Yotqizilgan muolajalar

Suv-elektrolit balansini tiklash

Innovatsion yondashuvlar

Sun'iy intellekt yordamida rengen tasvirlarni tahlil qilish

IoT qurilmalari yordamida nafas olish holatini masofadan monitoring qilish

Nanotexnologiyalar asosidagi dori yetkazib berish tizimlari

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, zamonaviy tashxis vositalari va davolash protokollarini qo'llash orqali pnevmoniyadan tuzalish muddati 30–40% ga qisqargan. Antibiotiklar bilan birga fizioterapiya va immunomodulyatorlar qo'llanganda bemorlarning ahvoli tezroq yaxshilangan. Raqamli monitoring tizimlari yordamida nafas yetishmovchiligi erta aniqlanib, shoshilinch choralar ko'rish imkoniyati oshgan. Shuningdek, ota-onalarning kasallik haqida bilim darajasi oshgani sari, kasallikning og'ir shakllari kamroq uchray boshlagan.

XULOSA

Pnevmoniya bolalar sog'lig'iga jiddiy tahdid solayotgan muhim kasalliklardan biridir. Uning samarali davosi erta tashxis, to'g'ri antibiotik tanlovi va qo'shimcha terapevtik choralarga bog'liq. Innovatsion yondashuvlar va multidisiplinar yondashuvlar bu borada ijobiy natijalar bermoqda. Kelajakda antibiotiklarga chidamli shtammlarni aniqlash, zamonaviy vaksinalarni joriy qilish va profilaktik choralarni kuchaytirish muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR;

1. World Health Organization. Pneumonia: Key facts. Geneva, 2023
2. Mavlonov A.M., Rasulova N.Sh. "Bolalar pnevmoniyasining klinik kechishi va davolash usullari". – Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2021.

3. M. Qodirova, Sh. Toshpo'latova. "Pnevmoniyani davolashda zamonaviy antibiotiklar va ularning qo'llanish usullari". // O'zbekiston pediatriya jurnali, 2022, №3, 45–49-betlar.

4. American Academy of Pediatrics. Red Book: Report of the Committee on Infectious Diseases. 32nd ed., Elk Grove Village, IL: AAP, 2021.

5. Martinez FD, Wright AL. "Pediatric Pulmonology: Modern Diagnostics and Therapeutics". – Oxford University Press, 2020.

6. Kadyrova L.R., Ergasheva D.A. "Bolalarda nafas olish tizimi kasalliklarini kompleks davolash yondashuvlari". // "Tibbiyot va sog'liqni saqlash" ilmiy jurnali, 2023, №1.

7. UNICEF. Childhood Pneumonia: Global Burden and Interventions. New York, 2022.